



ISSN 2299-0356

Filozoficzne Aspekty Genezy — 2019/2020, t. 16/17

Philosophical Aspects of Origin

s. 9-11



<https://fag.ifil.uz.zgora.pl/index.php/fag/issue/view/18/20>

Od redakcji

Niniejszy tom składa się z siedmiu artykułów i jednej recenzji. Artykuły te zostały uporządkowane tematycznie.

W części pierwszej, która poświęcona jest fundamentom życia i informacji biologicznej, zamieszczono trzy artykuły.

Marian Wnuk w artykule „Hipotezy biogenezy krzemowej a zagadnienie elementarnej jednostki życia. Część I: Sedlaka hipoteza «silicydów» i Cairns-Smitha hipoteza «mineralnych genów»” przedstawia problem modelowania minimalnego systemu żywego z punktu widzenia hipotez mineralnych początków życia. Autor poświęca szczególną uwagę hipotezom sformułowanym przez Włodzimierza Sedlaka (krzemowe formy życia) i przez Alexandra Grahama Cairns-Smitha (mineralny „gen”). Wskazuje on również na możliwość rekonstrukcji nowego modelu elementarnej jednostki życia. Autor dokonał też przeglądu piśmiennictwa dotyczącego tej problematyki.

Mariusz Tabaczek, w artykule „Aktualność arystotelizmu w kontekście poszukiwań ontologicznego fundamentu informacji biologicznej”, ukazuje drogę od zakwestionowania genocentryzmu do wieloaspektowego ujęcia informacji biologicznej. Tłem dla jego rozważań jest historyczny rozwój oraz aktualny stan badań filozoficznych nad istotą informacji w ujęciu ogólnym. Autor formułuje argument na rzecz aktualności kluczowych kategorii filozofii przyrody Arystotelesa jako podstaw dla rozumienia i definiowania najważniejszych aspektów informacji zapisanej i znajdującej wyraz w funkcjonowaniu systemów (bytów) ożywionych.

Część pierwszą zamyka artykuł Stephen G. Altera „Okręt Mandeville’a. Rola testystycznej idei projektu i inspiracje filozoficzne w Darwinowskiej wizji doboru naturalnego”. Autor zauważa, że pomimo tego, iż na temat napisano już wiele retorycznych ilustracji wykorzystanych w **O powstawaniu gatunków**, to niewiele się mówi na temat ilustracji odnoszącej się do dzikich i okrętu, pomimo że ma ona istotne znaczenie

w pracy Darwina. Jego artykuł stawia sobie za zadanie analizę trzech, łączących się ze sobą, aspektów tej analogii. Autor wykazuje między innymi, że ilustracja z wykorzystaniem okrętu stanowiła odpowiedź Darwina na ideę teistycznego „projektu”.

Część druga, poświęcona genezie prawa i społeczeństwa, zawiera dwa artykuły.

Riccardo Cavallo w artykule „The Violent Origins of Law” [Przemoc jako źródło prawa] analizuje dwa zagadnienia: czy da się prześledzić proces powstawania prawa z przemocy i czy prawo faktycznie jest kontynuacją przemocy za pomocą innych środków? Tłem dla tych rozważań jest relacja między prawem a przemocą przedstawiona w greckiej tragedii **Eumenidy**. Na tym tle autor bada wspomnianą relację, odnosząc ją do wieku dwudziestego.

Agnieszka Droś w artykule „Geneza społeczeństwa w myśli Bernarda Mandeville’a” przedstawia paradoks prywatnych przywar i korzyści publicznych w ujęciu Bernarda Mandeville’a na przykładzie jego poglądów na genezę społeczeństwa, przyjmując za podstawę głównie drugi tom **Bajki o pszczołach** i **The Origin of Honour and the Usefulness of Christianity in War** [Pochodzenie honoru i przydatność chrześcijaństwa w wojnie]. Autorka zauważa, że ewolucyjny proces rozwoju społeczeństwa ukazany w tomie drugim różni się od poglądów prezentowanych przez autora w pierwszym tomie **Bajki**. Mandeville w tomie drugim kładzie bowiem nacisk na długotrwały i spontaniczny charakter postępu dokonanego przez ludzi o niewybitnych umysłach. Autorka przekonuje też, że w tych swoich rozważaniach Mandeville pozostaje również wierny swoim zasadniczym zainteresowaniom — zagadnieniom natury ludzkiej i istotności ludzkich przywar dla poprawnego funkcjonowania grup społecznych.

Część trzecia, poświęcona problemom rozszerzonej syntezy ewolucyjnej, zawiera dwa artykuły.

Tłem dla rozważań Andrew Buskella, przedstawionych w artykule „Dwustronna przyczynowość i rozszerzona synteza ewolucyjna”, są przedstawione przez zespół Keviną Lalanda argumenty przemawiające za rozszerzoną syntezą ewolucyjną. Autor analizuje zasadniczą dla tych uczonych koncepcję dwustronnej przyczynowości. Koncepcja ta pojawia się w wielu argumentach na rzecz przyjęcia rozszerzonej ewolucjonistycznej ramy pojęciowej, jednak, jego zdaniem, niewielka część tych argumentów jest jasno sprecyzowana. Autor objaśnia tę koncepcję i przedstawia trzy linie argumentacji, w których jest ona wykorzystywana. Wskazuje on też na to, w których punktach sceptycy mogą podważać — i podważają — te argumenty. Zwraca również uwagę na główne, w jego przekonaniu, problemy empiryczne, eksplanacyjne i metodologiczne związane z tą koncepcją.

Daniel R. Brooks, w artykule „Rozszerzona Synteza: coś starego, coś nowego”, przekonuje, że potrzebujemy Rozszerzonej Syntezy. Jego zdaniem najogólniejszy

układ odniesienia Rozszerzonej Syntezy stanowi koncepcja wielkich przejść ewolucyjnych. Autor jest zwolennikiem dawniejszego poglądu, zgodnie z którym biologia potrzebuje nadrzędnego prawa, które połączy ją z pozostałymi obszarami nauk przyrodniczych. Podkreśla on, że Karol Darwin sugerował istnienie „prawa wyższego rzędu”, ale go nie uściślił. Jeśli uda nam się zidentyfikować to prawo, to — w opinii autora — Rozszerzona Synteza stanie się Zunifikowaną Teorią Biologii, o której on sam wraz z Edem Wileym mówili już 25 lat temu.

Tom kończy recenzja książki Phillipa E. Johnsona **Darwin przed sądem** (*Seria Intelligentny Projekt*, Fundacja En Arche, Warszawa 2020) autorstwa Krzysztofa J. Kiliana, zatytułowana „Teoria ewolucji oczyma prawnika oglądana”. Z recenzji tej dowiedzieć się można, dlaczego warto przeczytać książkę Johnsona, oraz to, jakie problemy pojawiają się w tej książce.

Krzysztof J. Kilian